

L'ACTIVITAT EXTERIOR DE LES REGIONS: UNA DÈCADA DE PROJECCIÓ EXTERIOR DE CATALUNYA

Beca d'investigació de la Fundació Jaume Bofill. 1995

«És un estudi de la projecció exterior de Catalunya en els darrers deu anys d'acord amb les possibilitats jurídiques i polítiques ofertes pel marc espanyol i tenint en compte la complementarietat dels processos de regionalització i d'internacionalització que ha facilitat la Unió Europea des de la incorporació de l'estat espanyol.»

L'AUTOR

CATERINA GARCIA I SEGURA, Professora Titular de Dret Internacional Públic i Relacions Internacionals de la Universitat Pompeu Fabra.

La projecció exterior de Catalunya guarda una indissoluble connexió amb la dinàmica del sistema internacional contemporani en ser la globalització i la regionalització que el caracteritzen la causa més primigènia de la projecció exterior subestatal. Tanmateix, la dinàmica del sistema internacional contemporani no afecta totes les entitats polítiques subestamentals de la mateixa manera. Calen una sèrie de condicions mínimes perquè aquestes puguin ser-hi sensibles (alt nivell de desenvolupament industrial, consolidació democràtica). A partir d'aquests mínims, la combinació d'altres causes que tenen l'origen a nivell de subsistema regional, estatal o autonòmic farà que l'interès per les actuacions amb dimensió exterior ocupi un espai més o menys important en el conjunt de l'actuació autonòmica.

En el cas de Catalunya es combinen l'entorn creat per l'organització territorial de l'estat espanyol i la distribució competencial, la identitat nacional catalana i l'asimetria econòmica positiva de Catalunya respecte al conjunt espanyol. Tot això, afegit a una ferma voluntat política, molt personalitzada, ha donat lloc a una actuació exterior activa, dinàmica i en constant creixement que

començà fa més de deu anys i que ara es pot presentar ja com a tendència consolidada.

La projecció exterior de Catalunya és, d'una banda, la resposta a la voluntat del Govern de la Generalitat de treballar per enfortir la identitat nacional catalana i per assolir la competitivitat internacional de la seva economia. D'altra banda, la dimensió internacional és obligada quan es van dotant de contingut les competències autonòmiques.

Queden temes per a resoldre i en van sorgint de nous. Però els precedents existents en la solució dels conflictes plantejats fan preveure una evolució sense grans sorpreses, ni en un sentit ni en un altre.

El resultat de tot això són deu anys de projecció exterior catalana amb un nivell satisfactori de realització dels objectius. En aquests deu anys, l'actuació exterior s'ha anat dotant d'instruments institucionals i de mecanismes de treball, que si d'entrada foren creats perquè se sentia la urgència d'una coordinació i millor programació, després han servit de plataforma per a llençar noves iniciatives i han contribuït a la consolidació de les existents.

INTRODUCCIÓ: EL FENOMEN DE LA PROJECCIÓ EXTERIOR SUBESTATAL: LES REGIONS, ACTORS INTERNACIONALS

PRIMERA PART: LA DINÀMICA REGIONAL DE PROJECCIÓ EXTERIOR A CATALUNYA: EL CONTEXT I LES CAUSES

Causas d'origen extern: globalització i regionalisme en el sistema internacional

Globalització i regionalisme

Les regions en el marc de la Unió Europea

Context estatal i causes objectius d'origen intern: l'Espanya de les Autonomies

La transformació de l'estat i la descentralització

La identitat nacional com a motor de projecció exterior

El motor econòmic: l'asimetria regional, un impuls a l'activitat exterior

SEGONA PART: EL MARC CONSTITUCIONAL I ESTATUTARI DE LA PROJECCIÓ EXTERIOR DE CATALUNYA

L'activitat exterior en la Constitució de 1978

L'activitat exterior en l'Estatut d'Autonomia

La projecció internacional de les comunitats autònomes i la jurisprudència del Tribunal Constitucional

TERCERA PART: UNA DÈCADA DE PROJECCIÓ EXTERIOR DE CATALUNYA

Catalunya oberta al món: la concepció internacional del Govern de la Generalitat

Identitat nacional i espai internacional

Competitivitat econòmica i entorn internacional

Els instruments de la projecció exterior: un procés obert d'institucionalització

Les actuacions: projecció exterior i dimensió externa de les competències internes

Catalunya i el món: les àrees prioritàries

Europa: l'espai regional de Catalunya

La Mediterrània: la dimensió sud d'Europa

Iberoamèrica: l'especificitat de l'aproximació catalana

Les relacions entre el Govern central i la Generalitat respecte a l'actuació exterior catalana: de la reacció negativa a l'acceptació relativa

CONCLUSIONS

BIBLIOGRAFIA

ANNEXOS

«Punt a la i» és un full de periodicitat mensual que informa sobre recerques ja acabades que han estat promogudes per la Fundació. Si el requadre inicial és en blanc vol dir que la recerca no ha estat publicada i que, per tant, només es pot consultar a l'arxiu de la Fundació (de dilluns a divendres, de 8.30 a 13 i de 14 a 17.30 hores).

EMMANUEL LEVINAS: L'ÈTICA COM A SENTIT

Tesi de Doctorat presentada al Departament de Filosofia de la Universitat Autònoma de Barcelona i dirigida per Victòria Camps Cervera. 1995

«Com el mateix Levinas diu: *la meva tasca no consisteix a construir l'ètica; intento només de buscar-ne el sentit. Es tracta de trobar la fonamentació ètica en el retrobament amb l'Altre i, per tant, la possibilitat de sortir de l'egoisme ontològic. L'ètica obre així, nous horitzons filosòfics de la raó i constitueix ella mateixa una altra raó que la purament intel·lectual, una raó pràctica.»*

L'AUTOR

CLARA GOMIS BOFILL. Ha obtingut el títol de Doctora en Filosofia per la UAB.

El treball pretén prendre com a concepte clau de l'ètica de Levinas la noció de sentit. Més que teoritzar sobre l'ésser definit al marge de les relacions interpersonals i del respecte a l'exterioritat de l'Altre, Levinas proposa la primacia de la filosofia pràctica, és a dir, de l'ètica entesa com a relació de responsabilitat i de respecte envers l'Altre, alhora proper i transcendent a mi. Pensar el sentit és, per a Levinas, pensar la transcendència. La transcendència no pot ser coneguda (és sempre més que un concepte o una idea) però pot «mostrar-se» o «venir a la idea» en la pregunta i en la relació ètica interpersonal i això comportarà primar el desig, el moviment vers l'Altre, per sobre de la possessió. La reflexió de Levinas sobre l'Altre és una de les aportacions més valuoses al panorama de l'ètica actual i de sempre. La relació entre els éssers humans és «ètica» quan tota persona és considerada en la seva transcendència irreductible, és a dir, no com un altre «jo» —amb unes característiques similars a les meves— sinó precisament en tant que absolutament altre. L'ètica significa, per a Levinas, la possibilitat d'una relació que no compromet l'alteritat de l'Altre sinó que respecta la distància, la transcendència, la meravella de l'exterioritat; una relació,

doncs, no estructurada com a saber sinó com a responsabilitat. La responsabilitat no és, d'altra banda, un simple atribut de la subjectivitat, sinó que la subjectivitat es defineix a partir d'ella. Certament, és en aquesta responsabilitat a què em crida l'Altre amb la seva mirada —responsabilitat de la qual ningú em pot sostreure, en la qual ningú em pot substituir— on rau la meua unitat de subjecte, el meu ésser ireemplaçable. Una de les conseqüències de definir l'alteritat tal com ho fa Levinas és la necessitat de plantejar la llibertat com si requerís justificació. El trobament amb l'Altre, lluny d'amenaçar la meua llibertat com afirmava Sartre, la qüestiona, i perquè la qüestiona i m'obliga a respondre d'ella, la instaura amb un sentit nou, és a dir, la justifica. Finalment, per a Levinas, l'infinit, Déu, és sempre més del que jo podria pensar i, per això, és impossible «conèixer-lo». Sobre Déu no en podem parlar, però podem copsar-lo en el rostre de l'Altre i en la súplica que aquest m'adreça. Déu —exterioritat i transcendència— s'expressa, doncs, no com a fenomen sinó com a enigma i interpel·lació ètica: sol·licitant el meu reconeixement tot i conservant el seu incògnit. Es tracta d'un mostrar-se que justifica tot suggerint, com la petjada d'aquell que ja és absent.

ÍNDEX

PRIMERA PART: LA PREGUNTA PEL SENTIT

I. INTRODUCCIÓ: L'ÈTICA COM A SENTIT

Levinas: una proposta ètica i humanista. Biografia d'un estranger. Sobre les obres de Levinas i el seu estil. Multiplicitat de significacions i sentit únic. Un retorn al platonisme. L'herència jueva: el Bé com a santedat. Contra el primat de l'ontologia. La pregunta pel sentit. El sentit ètic: Orientació, Desig, Idea de l'Infinit. Propòsit i pla de treball

II. UNA NOVA RACIONALITAT

Introducció. El cristianisme: religió dels forts. Una filosofia d'inspiració jueva. Totalitat i Infinit; dues filosofies oposades. Del saber al diàleg. L'aportació del judaisme

SEGONA PART: L'ÈTICA

III. LA INTRIGA DE L'ALTERITAT

Introducció. La sortida. Pensar l'Altre des de la justícia. L'Alteritat. El rostre. El cara a cara. Desig de l'Altre i sentit

IV. LA RESPONSABILITAT I EL SUBJECTE

Introducció. El Dir com a resposta. De la resposta a la responsabilitat. El Subjecte: més enllà de l'essència. El rostre de l'Altre com a petjada de Déu. El subjecte ètic com a testimoni de l'Infinit

V. LA LLIBERTAT QÜESTIONADA

Introducció. El fonament heterònom de la llibertat. La no-subordinació de la llibertat al coneixement. «Nous ferons et nous entendrons»

VI. EL TERCER I LA JUSTÍCIA I

Introducció. El Tercer. La Bíblia i Grècia. L'Estat. Els drets humans. La caritat. «La meva sort importa». El «pas de Déu» en la justícia

TERCERA PART: L'INFINIT

VII. L'ENIGMA D'UN DÉU QUE SIGNIFICA EN L'ÈTICA

Introducció. Déu en relació, venint a nosaltres

VIII. L'ÈTICA METAFÍSICA. CONCLUSIÓ

Introducció. La Revelació: interpel·lació als homes. «Aimer la Thora plus que Dieu». Testimoniatge, Glòria i Profetisme. La significació ètica. Heteronomia i raó pràctica. Levinas i Kant. L'ètica metafísica. Conclusió

CONSIDERACIONS FINALS

Una ètica del sentit, no de la norma. Algunes observacions crítiques. Sortir de l'ésser, o la possibilitat de trencar amb el totalitarisme i amb l'egoisme ontològic. Resum final: L'ètica com a sentit

BIBLIOGRAFIA

«Punt a la i» és un full de periodicitat mensual que informa sobre recerques ja acabades que han estat promogudes per la Fundació. Si el requadre inicial és en blanc vol dir que la recerca no ha estat publicada i que, per tant, només es pot consultar a l'arxiu de la Fundació (de dilluns a divendres, de 8.30 a 13 i de 14 a 17.30 hores).

DOMINI TÈCNIC I CULTURA DE L'AUTOMATISME

Beca d'investigació de la Fundació Jaume Bofill. 1994-1995

«Es tracta d'una reflexió sobre la cultura tecnològica. S'aborda la qüestió de la tècnica des de tres angles de visió diferents però complementaris: la història de la percepció de la tècnica, la filosofia de la tècnica i l'anàlisi cultural de l'automatisme. I tot això des d'una perspectiva crítica: el pensament i el sentit comú semblen haver-se rendit a l'automatisme de l'enginy.»

L'AUTOR

JOSEP ALFONS GARRIGÓS BAEZA, Llicenciat en Filosofia per la Universitat Autònoma de Barcelona i professor de l'Institut de Batxillerat Manuel Blancafort de la Garriga.

Es vol abordar la qüestió de la tècnica des d'una perspectiva que no sigui ni nostàlgica ni antimaquinista. Però al mateix temps es vol constatar que vivim sota la fascinació dels artefactes i amb la convicció que qualsevol canvi tècnic ha de ser realitzat necessàriament, en bé de tothom. Si la tècnica s'ha convertit en la nostra cultura, la qüestió de fons és saber si aquesta transformació tècnica és el principal tret definitori de l'ésser humà davant la resta de les espècies. En altres paraules, la qüestió és si l'home és *sapiens* perquè és *habilis*. El motiu del treball, per tant, ha estat la sospita que els problemes de la cultura tècnica no poden abordar-se amb més tècnica, per potents que siguin els nous dispositius. Tampoc sembla correcte afirmar que el domini tècnic resulta imprescindible per a l'augment del benestar. Com a fruit de l'impacte de les noves tecnologies informàtiques, per exemple, sembla haver-hi un acord majoritari en el sentit que com més informació es tingui, millor. De la mateixa manera també es pensa que com més gran sigui la nostra capacitat de manipular els éssers vius en la seva gènesi, estarem més ben preparats per a resoldre els nostres problemes. Aquest estudi, en canvi, neix de la intuïció que estem invertint els termes del raonament. A fi de comptes, allò veritablement important no

és la quantitat d'informació de la qual disposem, sinó la capacitat de fer-la significativa. El desplegament de mitjans tècnics no en garanteix un ús intel·ligent. L'ús de la tècnica exigeix, prèviament, una reflexió d'un altre ordre. Però aquesta capacitat reflexiva és la que sembla més atrofiada: no acabem de veure que la tècnica i el nostre desig d'autosuperació puguin tenir uns límits, com ara ètics, estètics o religiosos, i que sobre aquests límits n'hàgim de parlar i prendre decisions. La tesi d'aquest estudi és elemental: l'instrument no pot determinar el seu propi ús. En conseqüència no hauria de ser abandonat a la seva inèrcia. La conclusió pot expressar-se de tres maneres diferents: durant dos segles hem pensat que la tècnica, recolzada en el mètode en el qual varen forjar-se les ciències, podia ser la solució per a tots els nostres problemes, fins i tot per aquells derivats del seu propi ús. D'un temps ençà, ens estem adonant: primer, que cal determinar com és la realitat davant la qual ens trobem i, correlativament, quina és la nostra pròpia realitat; segon, que cal recuperar la nostra capacitat moral, això és, la nostra capacitat d'autodeterminació a partir del que considerem bo i digne; i tercer, que aquest replantejament hauria d'incidir en la nostra percepció de la política, entesa en un sentit ampli.

I. LA PERCEPCIÓ DE LA TÈCNICA A LA GRÈCIA ANTIGA

- Qüestions de mètode
- La percepció de la tècnica a la Grècia Antiga
- Conclusió

II. TÈCNICA I COSMOS A L'EDAT MITJANA

- Una història dels escenaris
- La tècnica de l'alta edat mitjana
- La imatge de l'univers medieval a través de la *Divina Comèdia*

III. DISLOCACIÓ DEL COSMOS I ALLIBERAMENT DE LA TÈCNICA

- La desaparició del món antic
- El nou escenari
- Tècnica i esperit moderns

IV. EL CAVALL DE TROIA: DE L'ARTEFACTE A LA CULTURA DE L'AUTOMATISME

- L'artefacte com a símbol
- La cultura de l'automatisme
- Recapitulació

V. FILOSOFIES DE LA TÈCNICA

- Introducció
- La perspectiva instrumental
- La perspectiva totalitzant
- La perspectiva crítica
- Recapitulació

VI. LA REINSERCIÓ DE LA TÈCNICA: DE L'IMPERATIU TECNOLÒGIC A LA RECUPERACIÓ DEL SUBJECTE

- Introducció: domini tècnic i pèrdua del subjecte
- L'enginy contra la realitat
- El caràcter autodestructiu de l'enginy
- El reconeixement dels límits

CONCLUSIÓ

DOCUMENTS

BIBLIOGRAFIA

«Punt a la i» és un full de periodicitat mensual que informa sobre recerques ja acabades que han estat promogudes per la Fundació. Si el requadre inicial és en blanc vol dir que la recerca no ha estat publicada i que, per tant, només es pot consultar a l'arxiu de la Fundació (de dilluns a divendres, de 8.30 a 13 i de 14 a 17.30 hores).

ÈTICA I GESTIÓ

Tesi de doctorat presentada al Departament de Filosofia Teorètica i Pràctica de la Facultat de Filosofia de la Universitat de Barcelona.

«Planteja el repte de com enfocar una proposta ètica adequada a la realitat contemporània de les empreses i les organitzacions. En la societat actual s'ha fet una doble dissociació: s'ha considerat que el tractament dels valors i de la moral és propi d'un àmbit diferent del tractament de l'acció política i econòmica; i el discurs moral es fa o prenent com a referència les persones en tant que individus, o considerant la societat (i els seus ideals) en la seva totalitat.»

L'AUTOR

JOSEP M. LOZANO SOLER ha obtingut el títol de Doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona.

Aquesta tesi doctoral planteja com donar resposta, tant des del punt de vista conceptual com des del punt de vista operatiu, a la necessitat de trobar una proposta ètica, adequada a la realitat contemporània de les empreses i les organitzacions. A partir del reconeixement que vivim en una societat d'organitzacions i, per tant, que en la nostra societat l'acció humana és una acció mediada organitzativament, la tesi planteja fins a quin punt, en quin sentit i amb quines limitacions es pot proposar una comprensió ètica —que estigui orientada a l'acció— que sigui adequada a les funcions directives i a les exigències del funcionament de les empreses i de les organitzacions. Més en concret, proposa un model d'anàlisi de les organitzacions que articula els plantejaments de la fonamentació ètica amb les propostes que sorgeixen del món de la gestió. La base del treball recolza en una lectura de la producció fonamental que ha generat la reflexió de l'anomenada *Business Ethics*. La tesi està estructurada en dues parts, la primera de les quals es divideix en dos capítols. El primer posa de manifest dues maneres que es consideren inadequades d'aproximar-se a l'ètica de les organitzacions: d'una banda, la que parteix del supòsit que l'ètica i l'economia són dos discursos contraposats que es tractaria d'anar apropant; de l'altra, la que ignora l'especificitat del fet organitzatiu i pretén tractar la qüestió projectant en les organitzacions

les reflexions ètiques que tenen per objecte la societat o les persones. El segon capítol proposa un marc de referència ètic per a la gestió d'organitzacions que integra diverses aproximacions ètiques i que es formula com a «hermenèutica de la responsabilitat». La segona part està totalment dedicada a l'anàlisi de la *Business Ethics*, situant-la històricament i teòricament, i donant compte dels dos debats més rellevants que ha generat: el debat sobre si l'empresa és una persona moral i el debat sobre la responsabilitat social de l'empresa. Després entra en els aspectes nuclears de la *Business Ethics* i, un cop establertes les referències sobre la relació entre l'ètica i el desenvolupament de les cultures organitzatives, proposa la seva integració en els dinamismes del desenvolupament organitzatiu, posant l'accent en el procés de presa de decisions i en els processos que constitueixen les estratègies i les finalitats de les organitzacions. La tesi desemboca en una proposta de situar la comprensió i el desenvolupament ètics de les organitzacions en el marc dels processos d'aprenentatge organitzatiu. En aquesta línia, proposa incorporar la perspectiva ètica, en totes les seves dimensions, com un factor clau d'aquest aprenentatge organitzatiu, de manera que s'hi faci present d'una forma articulada amb els altres aspectes d'aquest aprenentatge i integrada en totes les dinàmiques organitzatives.

INTRODUCCIÓ. ÈTICA I GESTIÓ D'ORGANITZACIONS: UNA COMPRESIÓ DE LA *BUSINESS ETHICS*

PRIMERA PART

1. CARTOGRAFIA

Introducció
 A. Smith i el paradigma de l'interès
 M. Weber: gàbia de ferro o gàbia de paraules?
 La persistència contemporània del problema: tres notes

2. COORDENADES

Introducció: la BE, un cas d'ètica ¿aplicada?
 Del conseqüencialisme a la responsabilitat
 La humanitat com a horitzó
 Un lloc en el món
 La BE com a ètica *aplicada*: una primera proposta d'integració

SEGONA PART

3. LA *BUSINESS ETHICS*: UN PROCÉS CONSTITUENT

Introducció: una progressiva presa de consciència
 La BE: una primera aproximació històrica
 La BE: un primer intent d'ordenació sistemàtica

4. L'AUTOCOMPRESIÓ DE LA BE: UNA TENSIÓ ENCARA NO RESOLTA I PENDENT D'INTEGRACIÓ

La BE, una disciplina o dues?
 La integració en el si de la BE: una exigència —si més no— afirmada
 Apèndix: una nota sobre l'ètica cívica com a marc possible de la BE

5. DOS DEBATS IL·LUMINADORS: L'EMPRESA COM A SUBJECTE MORAL I LA RESPONSABILITAT SOCIAL DE L'EMPRESA

Introducció
 L'empresa, subjecte moral?
 La responsabilitat social de l'empresa

6. LA RECONSTRUCCIÓ D'UNA ÈTICA DE LES ORGANITZACIONS

Introducció
 Els *stakeholders*: quins interessos de quins afectats?
 Els codis: construir criteris i finalitats?
 Les cultures organitzatives: una gestió dels valors?
 La construcció d'una ètica de les organitzacions i en les organitzacions: una segona proposta d'integració

7. UNA HIPÒTESI CONCLUSIVA: LA HUMANITZACIÓ (TAMBÉ) COM A PROCÉS D'APRENTATGE ORGANITZATIU

CONCLUSIONS. ÈTICA I GESTIÓ D'ORGANITZACIONS: UNA COMPRESIÓ DE LA *BUSINESS ETHICS*

BIBLIOGRAFIA

«Punt a la i» és un full de periodicitat mensual que informa sobre recerques ja acabades que han estat promogudes per la Fundació. Si el requadre inicial és en blanc vol dir que la recerca no ha estat publicada i que, per tant, només es pot consultar a l'arxiu de la Fundació (de dilluns a divendres, de 8.30 a 13 i de 14 a 17.30 hores).

ESTRATÈGIES DE CONTESTACIÓ A LA LLEIDA FRANQUISTA (1939-1977)

Tesi de Doctorat presentada al Departament d'Història de la Universitat de Lleida. 1995

«Tracta de la història de l'antifranquisme a la ciutat de Lleida a través de les organitzacions polítiques clandestines. Indica els diversos períodes històrics d'aquest antifranquisme destacant la importància de les organitzacions segons cada etapa, la difícil articulació entre elles i la particular rellevància d'algunes personalitats en tot el procés.»

L'AUTORA

M. ANTÒNIA JARNE MÒDOL ha obtingut el títol de Doctora en Història per la Universitat de Lleida.

Les diverses expressions i mecanismes de rebuig registrats en la Lleida franquista posen de manifest una consideració inevitable: l'existència d'un antifranquisme a la ciutat de Lleida ja des de 1939, que fou dut a terme, amb més o menys protagonisme, per diverses formacions. Durant els anys quaranta el POUM i el PSUC foren les organitzacions que hi tingueren més presència, encara que, entre ambdues, hi va haver diferents formes organitzatives. Pel que fa a altres organitzacions opositors com la CNT, el FNC i ERC també tingueren una certa presència a Lleida, encara que més testimonial i personal que no pas orgànica, i reduïda, a grans trets, als primers anys de la dècada; i això sense oblidar l'intent —aïllat i frustrat— de reconstrucció de la UGT per part d'antics militants sindicalistes.

En un altre ordre de coses, tot i la dispersió i migradesa de les dades, es pot dir que a Lleida les primeres accions resistencialistes foren protagonitzades, bàsicament, per elements pertanyents a les classes populars, com demostra el perfil biogràfic dels primers resistents. Això no significa que tot aquest grup social participés de les actituds de rebuig, ja que la gran majoria es mantin-

gué passiva. La tendència observada a Lleida és similar, doncs, a la produïda en altres ciutats de Catalunya. D'altra banda, els elements testimonials de les formacions essencialment nacionalistes pertanyien a una certa classe mitjana, fet que, tot i la seva segmentació, val la pena de subratllar. En la dècada següent, la dels cinquanta, el FNC es convertí en l'únic nucli resistencialista, si bé poc nombrós, de caràcter polític, que compartia la presència amb entitats cívico-culturals i religioses que agafaren el relleu de la militància resistencialista. Aquest activisme cívico-cultural fou endegat, fonamentalment, per sectors intel·lectuals, professionals lliberals i membres de la petita burgesia els quals, alhora, havien desenvolupat una xarxa relacional entre les diferents entitats que havien facilitat i promogut accions.

En la dècada dels seixanta, en canvi, el PSUC fou, sens dubte, el catalitzador gairebé exclusiu de tot el moviment clandestí, ja que de fet, era l'única força amb estructura orgànica a la ciutat, cosa que no significa que fos l'única present.

Finalment, a l'inici de la dècada dels setanta el moviment obrer, constituït en les Comissions Obreres, cobrà protagonisme i es convertí en mol-

tes ocasions en la punta de llança de la lluita clandestina.

Mereixen especial rellevància les divisions existents en el si de l'antifranquisme, de les quals fou paradigma l'Assemblea de les Terres de Lleida la qual, força mediatitzada pels comunistes, no aconseguí atreure significativament els sectors de la democràcia cristiana i de la socialdemocràcia.

Com a conseqüència de la recerca realitzada, el treball conclou que l'antifranquisme no es pot considerar com un concepte lineal i uniforme i que el fet que no hi hagués un projecte global en la lluita contra el règim, no significa la inexistència de certes continuïtats històriques.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ

PRECISIONS METODOLÒGIQUES I FONTS BIBLIOGRÀFIQUES I DOCUMENTALS

1. DEL TERROR AL SILENCI: 1939-1953

Mecanismes i estratègies de rebuig durant el primer franquisme

Entre la repressió política i la reorganització de l'activitat clandestina

2. LA CULTURA COM A ESQUER: 1953-1972. ACTITUDS CÍVIQUES AOFICIALS I DE RESISTÈNCIA

De la lluita política a la resistència cultural: reformulacions i reorientacions en l'antifranquisme

Un exemple de resistència cultural: la revista *Ressò* de mossèn Muntanyola

Corrents cívico-culturals als anys cinquanta

Les plataformes de cultura militant dels anys seixanta

Altres espais de l'antifranquisme cívico-cultural

3. EL RESSORGIMENT DE LA CLANDESTINITAT POLÍTICA I SINDICAL (1960-1972)

La reparició del PSUC: de la disgregació a la vertebració (1960-1965)

La mobilització sindical: una clandestinitat semi-legalitzada

Les Comissions Cíviques com a intent d'oposició consensuada

Algunes estratègies polítiques singulars: el *grup* de Simeó Miquel

La presència i la consolidació dels comunistes com a força opositora (1965-1972)

4. LA FI DE LA RESISTÈNCIA I L'INICI DE LA LLUITA ANTIFRANQUISTA (1972-1977)

La consolidació de grups demòcrata-cristians i socialdemòcrates

Algunes formes d'oposició específiques

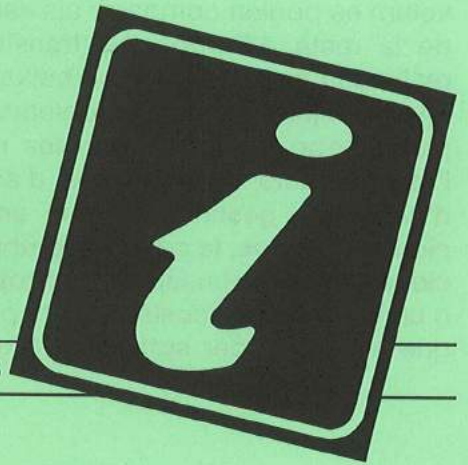
L'extensió i l'agudització de les lluites obreres

L'Assemblea de Catalunya i la seva resposta a les terres de Lleida

El PSUC: entre la clandestinitat i la legalitat

CONCLUSIONS

«Punt a la i» és un full de periodicitat mensual que informa sobre recerques ja acabades que han estat promogudes per la Fundació. Si el requadre inicial és en blanc vol dir que la recerca no ha estat publicada i que, per tant, només es pot consultar a l'arxiu de la Fundació (de dilluns a divendres, de 8.30 a 13 i de 14 a 17.30 hores).

APROXIMACIÓ A LES REFORMES DE L'ESTAT DEL BENESTAR
Beca d'investigació de la Fundació Jaume Bofill. 1995

«Aquest estudi té un doble objecte. D'una banda, l'examen de les característiques de l'Estat del benestar, i de les diverses modalitats que aquesta estructura ha adoptat en el conjunt de l'Europa occidental i de l'altra, les tendències de canvi que semblen entreveure's i l'impacte de diversos factors: la creixent mundialització econòmica o la integració de les polítiques econòmiques dels Estats membres de la Unió Europea, sobre la seva lògica de funcionament.»

ELS AUTORS

J. ADELANTADO, J. BOTELLA, J. BRUGUÉ, R. GOMÀ, J. SÀNCHEZ PICANYOL (coordinador) i S. SARASA

La qüestió de l'«Estat del benestar» ha esdevingut un problema central tant en la reflexió acadèmica com en el debat polític. La creació a partir del final de la Segona Guerra Mundial (tot i que amb clars antecedents previs) d'àmplies estructures econòmiques i administratives encaminades a l'assegurament dels ciutadans davant les possibles situacions de necessitat (malaltia, atur, jubilació, etc.) i a una certa igualació de les condicions de partida (en termes d'educació, d'accés al patrimoni cultural, de temps lliure) ha representat un canvi profundíssim en la vida de les societats occidentals i, a la vegada, un dels trets diferenciadors més clars entre les societats occidentals i la resta del món.

Aquest esquema va ser capaç d'assegurar al llarg dels «trenta anys gloriosos» una remarcable combinació de creixement econòmic, estabilitat social i fluïdesa política (donat que el model era compartit per les principals forces polítiques).

Però avui aquesta panoràmica ha canviat de manera substancial. Des dels anys setanta, el cicle de creixement econòmic alt i sostingut s'ha vist estroncat. Políticament s'han registrat qüestionaments substancials d'aquell esquema, de la mà de forces de signe conservador. Sota un angle

demogràfic, la reducció de la natalitat i l'augment de l'esperança de vida plantegen la imatge d'unes societats europees progressivament envellides, que ja no podrien seguir el ritme productiu necessari per al manteniment dels sistemes de protecció. A la vegada, s'han plantejat dubtes sobre les seves conseqüències socials, en termes de la difusió de pautes culturals passives entre els ciutadans, progressivament dependents de la protecció estatal.

Paral·lelament, s'ha desenvolupat la consciència d'alguns dels costos «externs» de l'Estat del benestar tradicional. La viabilitat ecològica d'un desenvolupament econòmic continuat (que planteja el problema de la sostenibilitat del creixement) i l'empobriment de les societats del tradicionalment denominat «Tercer Món» (lligat de manera substancial als processos d'intercanvi desigual) són vistos avui com a elements que limiten, o condicionen, el contingut i l'abast de les polítiques tradicionals de protecció social.

En el nostre cas, la situació es planteja encara en termes específics. La dictadura franquista va iniciar la posada en marxa d'algunes mesures de protecció, però ni per la seva estructura ni pel seu

volum es podien comparar als esquemes coetanis de la resta d'Europa. La transició democràtica, realitzada en una fase molt baixa del cicle econòmic, va ajornar alguns problemes, i va obligar a plantejar-ne d'altres en termes molt dificultosos: l'estabilització d'altres taxes d'atur, la generació d'hàbits de gestió deficitària en les administracions públiques, la constant atribució a les institucions de la responsabilitat de tot problema social o un creixement accelerat de la pressió fiscal (tot i que es manté per sota dels nivells assolits en la

resta d'Europa occidental) poden veure's, almenys en part, com a conseqüències de l'adopció tardana i accelerada de les mesures característiques de l'Estat del benestar en un context particular. En el final de segle, quines són les perspectives i les expectatives sobre el manteniment, desenvolupament o reducció de les polítiques de protecció social i dels serveis públics en el nostre país?

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ

TRANSFORMACIONS EN L'ACCIÓ ESTATAL

L'ESTAT LIBERAL

L'ESTAT DEL BENESTAR

Trajectòries diverses i multidimensionals dels sistemes de benestar

Variables que donen forma específica als Estats del benestar

Variables causals (explicatives) dels Estats del benestar

LA REESTRUCTURACIÓ DE L'ESTAT DEL BENESTAR

Canvis socials, demogràfics i econòmics que incideixen en la reformulació de l'Estat del benestar

Canvis en el mercat de treball i les relacions industrials

Canvis en l'estructura social i nous processos d'exclusió

Canvis en l'estructura ocupacional

Canvis en la desigualtat entre homes i dones

Canvis demogràfics

Interpretacions teòriques de les transformacions que afecten l'Estat del benestar

Expectatives de futur: la redefinició de l'equilibri entre l'àmbit públic i el privat

ESTAT DEL BENESTAR, CANVI ECONÒMIC I POLÍTIQUES FISCALS

CONCLUSIONS

NOVES PREMISSES PER A LA CONFIGURACIÓ D'UN NOU ESTAT DEL BENESTAR

La incertesa com a horitzó

D'un raonament eminentment polític a un d'econòmic

D'allò col·lectiu a l'eclosió de l'individu

L'EMERGÈNCIA D'UNS NOUS ACTORS PER A UN NOU ESTAT DEL BENESTAR

De la importància de l'Estat-nació a la globalització

Evolució de la idea de classe

L'aparició del managerisme

NOUS VALORS SOCIALS PER A NOVES POLÍTIQUES

UNA VIA CAP A LA DESPOLITITZACIÓ O CAP A LA POLITITZACIÓ?

REFERÈNCIES

«Punt a la i» és un full de periodicitat mensual que informa sobre recerques ja acabades que han estat promogudes per la Fundació. Si el requadre inicial és en blanc vol dir que la recerca no ha estat publicada i que, per tant, només es pot consultar a l'arxiu de la Fundació (de dilluns a divendres, de 8.30 a 13 i de 14 a 17.30 hores).

AVALUACIÓ DEL PROGRAMA INTEGRAT D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT

Beca d'investigació de la Fundació Jaume Bofill. 1995

«Com el títol indica, després de quatre anys de realitzar un programa d'educació ambiental als centres d'ensenyament, d'educació en el lleure i a les associacions de pares, s'han avaluat els resultats i s'han fet noves propostes de cara al futur. Els objectius i el mètode emprat podrien ser útils per a altres municipis de Catalunya.»

ELS AUTORS

LA VOLA, EQUIP D'EDUCACIÓ AMBIENTAL. Marta Rovira, investigació; Salvador Cardús, assessorament; Jordi Solà, tractament de dades; i Àngels Marfà, treball de camp.

Durant quatre anys, és a dir des del curs 1991-92, l'Ajuntament de Cornellà ha portat a terme un programa integrat (PIDEAC) amb la finalitat de convertir l'educació ambiental en una aposta de futur per a una nova manera de fer i de pensar dels ciutadans. Durant l'any 1995 l'equip La Vola ha realitzat, per encàrrec de la Fundació Jaume Bofill, una avaluació externa que permet dues coses: valorar els resultats obtinguts i valorar també si els objectius que s'havia proposat eren adequats. Es tracta, en definitiva, d'avaluar la incidència que ha tingut el programa sobre els hàbits, els coneixements i les percepcions de la població de Cornellà. El PIDEAC s'ha realitzat a través dels centres d'ensenyament, en una primera fase amb els centres d'EGB, i en una segona amb els centres de secundària, d'educació especial i d'escoles bressol. Finalment també s'ha treballat amb els grups d'educació en el lleure i amb les associacions de pares. El PIDEAC ha estat un programa flexible, obert, de manera que els diferents centres se'l poguessin adaptar a les seves necessitats i especialment el poguessin incloure, a la llarga, en el Projecte Educatiu i Projecte Curricular de Centre. Perquè això fos possible, el programa

ha ofert: activitats específicament pensades perquè es puguin adequar a les programacions escolars; recursos didàctics; material de suport per a facilitar la feina dels mestres; assessorament tècnic i pedagògic; i contactes amb institucions i equipaments que poden prestar recursos o realitzar programes susceptibles de ser integrats en el treball escolar.

Una de les qüestions ambientals més destacades de les grans ciutats i que impliquen tots els sectors de la població són els residus. Per aquesta raó, el PIDEAC ha prioritzat, entre un ampli ventall de temàtiques ambientals, les activitats sobre la problemàtica de les escombraries i la pràctica de la selecció de productes usats de cara al seu reciclatge.

L'avaluació del programa s'ha realitzat a través d'enquestes i de grups de discussió amb alumnes, pares d'alumnes i mestres per tal d'intentar copsar tots aquells aspectes que intervenen en l'adopció de determinades actituds, la facilitat i les dificultats per a incorporar unes normes mediambientals en el marc de la vida quotidiana, fent especial èmfasi en l'àmbit familiar. Com a resultat d'aquesta avaluació s'especifiquen deu

conclusions finals i algunes propostes que perme-
tran enfocar millor altres programes que es puguin
portar a terme en el futur, tant per a l'Ajuntament

de Cornellà com per a altres ajuntaments.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ

I. L'EDUCACIÓ AMBIENTAL

Antecedents de l'educació ambiental

Concepte d'educació ambiental

II. EL PROGRAMA INTEGRAT D'EDUCACIÓ AMBIENTAL A CORNELLÀ

Antecedents del PIDEAC

EI PIDEAC

Objectius generals del programa

Continguts

Direcció, organització i coordinació tècnica

Valoració

III. L'AVALUACIÓ

L'avaluació de programes

Plantejament i límits de l'avaluació en educació ambiental

L'avaluació del PIDEAC

IV. METODOLOGIA

Els grups de discussió

L'enquesta

El professorat

V. RESULTATS DELS GRUPS DE DISCUSSIÓ

Esquema d'anàlisi

Buidatge de les transcripcions

Conclusions

VI. RESULTATS DE L'ENQUESTA

Plantejament de l'anàlisi

Resultats de l'enquesta

Conclusions

VII. L'EXPERIÈNCIA DEL PROFESSORAT

VIII. CONCLUSIONS GENERALS

IX. PROPOSTES

X. BIBLIOGRAFIA

«Punt a la i» és un full de periodicitat mensual que informa sobre recerques ja acabades que han estat promogudes per la Fundació. Si el requadre inicial és en blanc vol dir que la recerca no ha estat publicada i que, per tant, només es pot consultar a l'arxiu de la Fundació (de dilluns a divendres, de 8.30 a 13 i de 14 a 17.30 hores).

ANÀLISI ECONÒMICA I RECURSOS NO RENOVABLES

Tesi de doctorat presentada al Departament de Teoria Econòmica de la Facultat de Ciències Econòmiques de la Universitat de Barcelona

«Aquesta tesi neix de la preocupació per la funció i la importància dels recursos naturals en l'activitat econòmica. Es tracta de veure si la ciència econòmica disposa d'instruments vàlids per a afrontar l'anàlisi d'aquests recursos, és a dir, d'aquells béns que proporciona el medi físic i que presenten una dotació limitada.»

L'AUTOR

JOAQUIM SOLÀ i SOLÀ. Ha obtingut el títol de doctor en Teoria Econòmica per la Universitat de Barcelona.

La tesi s'estructura en set capítols. En el capítol primer es presenta una visió retrospectiva sobre el tractament que han rebut els recursos naturals dins la ciència econòmica des dels seus orígens fins a l'actualitat. Permet de veure, entre altres coses, com algunes discussions actuals —per exemple les que fan referència al desenvolupament sostenible— tenen antecedents llunyans. En el capítol segon s'exposen les principals contribucions de l'anàlisi neoclàssica dels recursos no renovables i de les aportacions que fa a la teoria de l'esgotament. El tercer capítol es dedica a les implicacions pràctiques de la teoria econòmica neoclàssica dels recursos no renovables. El seu desenvolupament gira al voltant de dues qüestions: la primera d'elles és si l'explotació d'aquests recursos té lloc de manera eficient, i la segona qüestió que es planteja és si efectivament els models neoclàssics sobre l'explotació dels recursos no renovables constitueixen una bona aproximació a la realitat. El capítol quart aborda una de les qüestions que més debat suscita sobre els recursos no renovables: la de la seva escassetat física. Es tracta de veure quines conseqüències pràctiques pot tenir l'explotació dels recursos tenint en compte la seva disponi-

bilitat limitada. En el capítol cinquè es planteja en quins casos l'escassetat física afecta l'activitat econòmica (és a dir, el creixement i el benestar presents i futurs) i més concretament es planteja en quins d'aquests casos els seus efectes tenen un caràcter irreversible. Això comporta passar de l'anàlisi dels recursos no renovables en "singular" a un plantejament més ampli en què s'han de considerar les relacions que existeixen entre els diferents recursos no renovables, les relacions entre els recursos no renovables i la resta de recursos naturals i finalment, les característiques dels béns i serveis que els recursos contribueixen a obtenir. En els dos darrers capítols el treball adopta un enfocament diferent i se centra plenament en els aspectes positius. L'objectiu és analitzar com funcionen els mercats dels recursos no renovables i quins són els principals elements que influeixen en els preus. Aquí una distinció essencial és la del curt, mitjà i llarg termini, ja que els factors determinants són diferents en cada cas. En el capítol setè i últim s'analitza l'evolució dels preus d'un recurs no renovable a mitjà termini a partir de les teories que proporciona la ciència econòmica, i es pren com exemple el cas concret del petroli. Per tal de

disposar d'un referent vàlid per valorar els diferents esquemes explicatius, primer exposa —de la manera més objectiva possible— quin ha estat el comportament del mercat del petroli des de la dècada dels seixanta, posant l'èmfasi en els princi-

pals esdeveniments que han succeït al llarg d'aquests anys i que han marcat una inflexió en el funcionament d'aquest mercat.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ

I. UNA VISIÓ RETROSPECTIVA DEL TRACTAMENT DELS RECURSOS NATURALS EN LA CIÈNCIA ECONÒMICA

Els pioners: Petty i els fisiòcrates; Els clàssics anglesos; L'escola neoclàssica; Els conservacionistes; Les anàlisis formals: Gray i Hotelling; Els recursos naturals en l'anàlisi macroeconòmica del creixement; Els recursos naturals i el desenvolupament; Un nou paradigma: l'enfocament integrador; El debat actual

II. ELS RECURSOS NO RENOVABLES EN LA TEORIA ECONÒMICA CONVENCIONAL

L'eficiència en l'explotació dels recursos no renovables; Fonts d'ineficiència; L'optimalitat en l'explotació dels recursos no renovables

III. ALGUNES IMPLICACIONS DE LA TEORIA ECONÒMICA CONVENCIONAL SOBRE L'EXPLORACIÓ DELS RECURSOS NO RENOVABLES

Les simulacions; Les contrastacions d'hipòtesi

IV. L'ESCASSETAT FÍSICA DELS RECURSOS NO RENOVABLES: INDICADORS I EVIDÈNCIA EMPÍRICA

Eficiència i escassetat; Indicadors sobre l'escassetat dels recursos individuals; L'escassetat en funció del tipus de recurs; Treballs aplicats i resultats

V. CONSEQÜÈNCIES DE L'ESCASSETAT FÍSICA DELS RECURSOS NO RENOVABLES PER A L'ACTIVITAT ECONÒMICA. EVIDÈNCIA EMPÍRICA

La funció dels recursos no renovables en l'activitat econòmica; Indicadors de les possibilitats de substitució entre inputs; Tipus i característiques de les funcions de producció. Conseqüències per a l'anàlisi de la substitució entre inputs; L'evidència empírica de la substitució de recursos no renovables; Síntesi de resultats

VI. LA DETERMINACIÓ DELS PREUS DELS RECURSOS NO RENOVABLES EN EL CURT TERMINI

El procés d'oferta; Característiques de la demanda; La formació dels preus a curt termini; La utilització de la capacitat; Els recursos no renovables i l'estructura de mercat

VII. LA DETERMINACIÓ DELS PREUS D'UN RECURS NO RENOVABLE A MITJÀ TERMINI: EL CAS DEL PETROLI

Els fets: El comportament del mercat del petroli; Les explicacions teòriques: plantejaments, resultats i limitacions

VIII. RESUM I CONCLUSIONS

«Punt a la i» és un full de periodicitat mensual que informa sobre recerques ja acabades que han estat promogudes per la Fundació. Si el requadre inicial és en blanc vol dir que la recerca no ha estat publicada i que, per tant, només es pot consultar a l'arxiu de la Fundació (de dilluns a divendres, de 8.30 a 13 i de 14 a 17.30 hores).

DELS MOVIMENTS D'ESGLÉSIA A LA MILITÀNCIA POLÍTICA

Tesi de doctorat presentada a la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona

«La transformació i canvi que es varen produir a partir del 1975 han deixat en l'oblit molts dels fets i esdeveniments que els varen provocar. La present recerca posa damunt la taula un d'aquests fets: els Moviments d'Església i el paper que en aquells moments aquests Moviments varen jugar».

L'AUTOR

JOAN COSTA i RIERA. Ha obtingut el títol de Doctor en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona.

La tesi ha estat motivada per la constatació d'uns fets que, de manera clara, posaven damunt la taula un fenomen que, malgrat la seva notorietat i importància, ha quedat en l'oblit, i forma part de l'amnèsia col·lectiva, fins i tot dels mateixos implicats. Es tracta de molts aspectes i circumstàncies que varen incidir fortament en el país abans del 1975. Aquests fets es concreten en el paper que varen jugar alguns moviments d'església (JAC, JEC, JIC, JOC i Escoltisme) en la formació d'un nombre important de polítics que han marcat l'època de la transició democràtica a Catalunya. Les hipòtesis que orienten la recerca fan referència a la militància cristiana com a font de dirigents i quadres polítics en la Catalunya de la transició, a l'etapa de la transició democràtica a Catalunya que ve marcada per tots els aprenentatges fets en els diferents moviments cristians, a les estructures i dinàmiques d'aquests moviments que han configurat una manera de ser i d'estar present en la societat i que el fet del «traspàs de militància» ha influït notòriament en la dinàmica tant de l'església com de la societat catalana. La base empírica de la tesi se centra en un recorregut nominal dels polítics que han format part del Parlament català durant les quatre primeres

legislatures, dels polítics catalans que formaven part del Parlament de Madrid en les legislatures del 1989 al 1993 i del 1993 al 1996 i en darrer lloc dels polítics que varen formar part del consistori de trenta municipis de Catalunya en les eleccions del 1991. Els eixos que vertebraven tota l'anàlisi són per una part l'evolució que varen fer aquests moviments a partir dels anys 50 i que assenyalen els moments clau del seu procés, i per altra part la filosofia que en el transcurs dels anys va anar impregnant la dinàmica d'aquests moviments, la pedagogia utilitzada per la formació i en darrer lloc el procés viscut i l'aprenentatge fet pels militants d'aquests moviments fins arribar al compromís polític. Tot això està emmarcat dins el context socio-político-cultural i eclesial imperant durant les dècades del 1950, 1960 i els inicis del 1970.

Per moltes i diferents causes, quan es parla de religió i de l'església de l'època anterior a l'any 1975 sempre s'ha de partir d'una direcció monolítica i unidireccional: la del nacional-catolicisme. La concepció de religió o d'un sistema religiós estructurador d'un univers a partir del qual les persones i les col·lectivitats viuen una concepció de la persona i del món en una societat concreta i determinada,

venia plenament condicionada per aquest model estereotipat del nacional-catolicisme. En les anàlisis que es porten a terme en la recerca aquest estereotip queda trencat i fa evident que aquests Moviments d'Església varen anar generant de manera lenta però segura uns «moviments socials» que contemplaven la formació no des d'una òptica pietista pròpia de l'església institució sinó des de l'òptica que contempla la persona en les seves vessants humana, social i espiritual.

Queden evidents els conflictes que la presència d'aquests Moviments va originar en l'interior de l'església fins arribar a una crisi provocadora de la «fugida» dels militants cap al compromís concret en les organitzacions i partits clandestins, amb el consegüent allunyament de l'església. Aquesta es va ressentir de la pèrdua de molts capellans líders i dels militants d'aquests moviments que varen desertar. Tot aquest

procés obeïa a l'intent d'una coherència personal amb tot el que havien après i assimilat en els anys de pertinença en els diferents moviments.

En el context de l'anàlisi sociològica del procés seguit per molts dels militants, tot fa pensar —utilitzant la terminologia weberiana— en un procés d'encantaments, desencantaments i nous encantaments. En les darreries del franquisme i en els inicis de la democràcia la política era percebuda pels militants provinents dels moviments com el lloc on es podrien realitzar les grans transformacions que en el llarg camí de la seva militància havien descobert que eren necessàries. Al final de la tesi es planteja un interrogant que podria ser objecte d'una altra recerca: fins a quin punt tots aquests somnis transformadors s'han realitzat?

ÍNDEX

I. INTRODUCCIÓ

Les motivacions de la recerca
 Objecte i objectius de la recerca
 Delimitacions de l'àmbit de la recerca
 Marc teòric
 Metodologia i tècniques de recerca

II. ELS MOVIMENTS D'ESGLÉSIA A CATALUNYA

De la post-guerra a l'inici de la dècada dels 50
 L'any 1953, inici de la transformació del Moviment de Joves de l'A.C.
 La dècada dels anys 60
 La crisi de finals dels 60
 Els inicis de les noves trajectòries dels Moviments cristians

III. LA CONSTATAció D'UN FET: ELS POLÍTICS PROVINENTS DE MOVIMENTS CRISTIANS

La realitat canviant dels anys 70
 El pluralisme polític dels cristians. Un fet inqüestionable
 Les eleccions al Parlament de Catalunya
 Algunes consideracions puntuals a l'entorn de les dades que consten en els annexos

IV. ELS PRINCIPIS INSPIRADORS DELS MOVIMENTS DE JOVES D'A.C. I LA SEVA DINÀMICA INTERNA: FORMAR LA PERSONA, EVANGELITZAR EL MÓN, TRANSFORMAR LA SOCIETAT

Un punt de sortida: la dècada dels anys 40
 Els inicis d'una nova dinàmica
 La formació del militant
 L'Escoltisme
 Els moviments, educadors i formadors de ciutadans responsables

V. CONSTRUIR EL REGNE. EDIFICAR UNA NOVA SOCIETAT

El contacte amb els Moviments, la pertinença a ells i els itineraris seguits
 Els Moviments, autèntiques escoles d'aprenentatge
 El «després» de la crisi

VI. CONCLUSIONS

ANNEX I: RELACIÓ NOMINAL DELS POLÍTICS DE LES QUATRE PRIMERES LEGISLATURES DEL PARLAMENT DE CATALUNYA PROVINENTS DE MOVIMENTS D'ESGLÉSIA

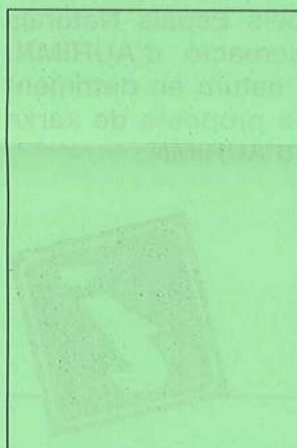
ANNEX II: LLISTAT NOMINAL D'ALGUNS POLÍTICS PROVINENTS DE MOVIMENTS D'ESGLÉSIA QUE HAN ESTAT PRESENTS AL PARLAMENT DE MADRID I D'ALTRES QUE VAN PERTÀNYER A CONSISTORIS DE 30 MUNICIPIS DE CATALUNYA

ANNEX III: ENQUESTA ALS ALCALDES I REGIDORS DE DIFERENTS MUNICIPIS DE CATALUNYA

ANNEX IV: PAUTES DE LES ENTREVISTES EN PROFUNDITAT

ANNEX V: PERSONES ENTREVISTADES

«Punt a la i» és un full de periodicitat mensual que informa sobre recerques ja acabades que han estat promogudes per la Fundació. Si el requadre inicial és en blanc vol dir que la recerca no ha estat publicada i que, per tant, només es pot consultar a l'arxiu de la Fundació (de dilluns a divendres, de 8.30 a 13 i de 14 a 17.30 hores).

ELS USOS RECREATIUS I TURÍSTICS DELS ESPAIS NATURALS PROTEGITS. L'ABAST DEL LLEURE AL MEDI NATURAL DE MALLORCA.

Tesi de doctorat presentada al Departament de Ciències de la Terra, Secció de Geografia, de la Universitat de les Illes Balears. Setembre 1996

«El fet que els espais naturals estiguin protegits però no gestionats els publicita al temps que els deixa indefensos davant de les situacions de sobreús, les quals condueixen a la degradació del medi i a la minva del seu rendiment recreatiu».

L'AUTOR

MACIÀ BLÀZQUEZ i SALOM. Ha obtingut el títol de Doctor en Geografia a la Universitat de les Illes Balears.

La tesi doctoral que presentem es planteja com a gran objectiu examinar la protecció del medi natural a Mallorca, amb l'estudi de les figures de protecció aplicades. L'estudi accepta com a punt de partida l'excepcionalitat que representa el cas de Mallorca, on el medi natural, protegit en major o menor grau, és usat intensament per a activitats de lleure, contemplació i estudi de la natura. L'explotació dels recursos naturals de què disposa l'illa (forestal, agrícola, ramadera, pesquera...) és més aviat escassa, i es veu clarament superada per l'explotació turística i recreativa. L'autor ja havia posat de relleu en treballs anteriors l'efecte de popularització dels espais naturals a l'illa de Mallorca i el consegüent increment de l'afluència d'usuaris en el marc d'activitats turístiques que va comportar la declaració d'Àrees Naturals d'Especial Interès (ANEI) —promoguda pel Parlament Balear a partir de 1984. En aquesta nova recerca l'autor evidencia com la situació actual del medi natural de l'illa es caracteritza per la manca de planificació i gestió dels seus usos recreatius i turístics. El fet que els espais naturals estiguin protegits però no gestionats els publicita al temps que els deixa indefensos davant de les

situacions de sobreús, les quals condueixen a la degradació del medi i a la minva del seu rendiment recreatiu. Metodològicament el treball de l'autor s'ha construït a partir de cent trenta unitats d'anàlisi considerades inicialment, i que bàsicament coincideixen amb els espais naturals protegits per la Llei 1/91 (Llei d'Espais Naturals) a Mallorca, sa Dragonera i Cabrera. En cada una de les unitats d'anàlisi es va realitzar un assaig d'enquesta als seus usuaris, permetent classificar aquests espais en onze tipologies, en funció de la seva percepció dels conflictes d'ús, i més concretament de la sensació d'abarroament. Aquestes dades han permès en primer lloc classificar les àrees funcionalment, tot aplicant l'índex de Nelson, i en segon lloc, i a partir de vint-i-una variables, caracteritzar les àrees d'ús recreatiu intensiu al medi natural (AURIMN). El conjunt d'aquestes dades són la base que permeten a l'autor aplicar l'anàlisi factorial de tipus exploratòria que permetrà la caracterització geogràfica i funcional de les AURIMN. El resultat de l'anàlisi factorial permet definir tres trets que agrupen aquestes àrees en funció de: 1) L'ús massiu, majoritàriament de bany amb instal·lacions i ser-

veis d'ús públics. Això ens permet identificar les AURIMN de major atractiu recreatiu i on s'han desenvolupat més serveis, principalment de negoci turístic. 2) L'existència d'instal·lacions de picnic, d'ús hivernal majoritàriament, però també algunes àrees d'ús estival i properes a la mar. 3) El trànsit majoritàriament motoritzat, ciclista i hípic que s'hi produeix. Això provoca greus impactes ambientals i conflictes d'ús. Els indrets més destacats que l'autor identifica amb cada un d'aquests tres factors són: les platges d'es Trenc, les de l'entorn de Cala Agulla, Mondragó i sa Calobra, en el primer factor, el Puig de Sant Salvador i el de Santa Magdalena, l'entorn de Lluc, en el segon factor i finalment Cala Agulla, la Punta de n'Amer i el camí del Puig de Massanella en el tercer. Esquemàticament l'abast de les activitats de lleure en el medi natural de l'illa es pot definir en tres subconjunts territorials: i) aquell afectat majoritàriament per l'excursionisme de muntanya i on també es produeixen activitats per a fer picnic, particularment en temporada hivernal. Aquest el podem localitzar en la serra de

Tramuntana, ii) les marines costaneres que suporten les activitats recreatives més massives i diverses, que passen des del bany massiu, el trànsit en totes les seves possibilitats, el picnic i les acampades. Concretament aquest segon subconjunt del territori és el reflex de l'extensió de la influència massiva a tot el litoral, iii) finalment podem definir la tercera àrea, configurada a partir dels turons d'interior de l'illa, on es concentra el lleure rural i el pre-turístic. Els seus valors patrimonials són garants de la conservació de la cultura de Mallorca. La Tesi conclou amb un llistat de propostes que segons l'autor caldria prendre amb l'objectiu de mitigar els conflictes d'ús i els impactes ambientals de les activitats de lleure en la natura. Algunes d'aquestes propostes són: Planificació i gestió dels Espais Naturals Protegits, restauració i recreació d'AURIMN, potenciació del lleure en la natura en detriment de la residencialització i una proposta de xarxa diversificada i jerarquitzada d'AURIMN.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ
2. EL MEDI NATURAL PROTEGIT A MALLORCA
3. L'ANÀLISI DELS USOS RECREATIUS I TURÍSTICS ALS ENP DE MALLORCA
4. LA GESTIÓ ACTUAL DELS USOS RECREATIUS I TURÍSTICS, EQUIPAMENTS I INFRAESTRUCTURES EXISTENTS
5. LA PLANIFICACIÓ I GESTIÓ DEL MEDI NATURAL A EUROPA
6. L'ANÀLISI DELS RESULTATS. ELS IMPACTES AMBIENTALS I ELS CONFLICTES D'USOS
7. PROPOSTES DE PLANIFICACIÓ I GESTIÓ DE LES ACTIVITATS DE LLEURE AL MEDI NATURAL
8. CONCLUSIONS
9. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES
10. APÈNDIX

«Punt a la i» és un full de periodicitat mensual que informa sobre recerques ja acabades que han estat promogudes per la Fundació. Si el requadre inicial és en blanc vol dir que la recerca no ha estat publicada i que, per tant, només es pot consultar a l'arxiu de la Fundació (de dilluns a divendres, de 8.30 a 13 i de 14 a 17.30 hores).